

nutno žít, a to daleko dříve, než to jako outsiderství reflektujeme, někdy dokonce bez této reflexe. Outsiderství, které samo sebe jako outsiderství definuje a proklamuje, nepřesvědčuje o ničem jiném než o tom, že si správně (v proklamaci) uvědomuje základní význam tohoto faktu pro postoj v tvorbě. Outsidersky žil Hanč (a často to velice pronikavě reflektoval) i Hrabal své původní Jarmilky a Krásné Poldi, nezbytnou dávku spisovatelského outsiderství — zdá se alespoň podle první knížky — má Josef Jedlička. Jmenuji záměrně ty, kteří ve svých lepších textech přinesli něco nesmírně cenného, oč • Vaculík, jak jen může, usiluje: dokument doby. Ediční politika a nakonec i monopolní literární myšlení, které Hanče nedovolí a Hrabala přimělo k velice problematickým adaptacím právě těch dvou textů, které uvádím, i k Ostře sledovaným vlakům, projevuje už se v literárním myšlení čtenářů i kritiky tím, že jakmile se objeví něco, co problematiku outsiderství produkuje, alespoň publicistickou cestou, proklamativně, a přitom nese všechny rysy „propracovanosti“, „uměleckosti“, chytají se čtenáři každého takového textu jako záchranného pásu. Vaculík o outsiderech přemýšlí a na základě úvahy je propaguje, poukazuje na jejich výhody. Tato úvaha však podle mého názoru nepřekračuje povrchní centrum autorovo, outsiderství je tu něčím, co je jeho spisovatelskou specialitou, oborem, o kterém přemýšlí, v kterém se zdomácňuje. Vzhledem k realitě outsiderství je jeho postoj derivátní, spisovatelský. Tato jeho látka je jeho látkou jenom v tom smyslu, že o ní pojednává. •